

เชียงใหม่ทันตแพทยสาร ปีที่ 40 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2562

Chiang Mai Dental Journal Vol.40 No.1 January-April 2019

ปัจจัยและเงื่อนไขที่มีผลต่อแรงจูงใจของทันตแพทย์
ในการเข้าร่วมเป็นอาจารย์สมทบในกระบวนวิชา
ทันตกรรมชุมชนปฏิบัติ (DCOP602): การศึกษาเชิงคุณภาพ
Factors and Conditions Related to Community Dentists'
Motivation for Involving in the Community
Dentistry Practice Course: A Qualitative Study

ศศิธร ไชยประสิทธิ์¹, ปิ่นปิ่นท์ วณิชชัยสายทอง¹, อุทัยวรรณ กาญจนกามล², กัญยารัตน์ คอวนิช¹,
ปิยะนารถ จาติเกตุ¹, ทรงวุฒิ ตวงรัตน์พันธ์¹, ธิดาวรรณ วิวัฒน์คุณูปการ¹, พัชรารวรรณ ศรีศิลป์นันท์¹,
วิชัย วิวัฒน์คุณูปการ¹, อติศักดิ์ จิ่งพัฒน์นาเวดี¹, อารีรัตน์ นิรันต์สิทธิรัชต์¹

¹ภาควิชาทันตกรรมครอบครัวและชุมชน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

²ภาควิชาทันตกรรมป้องกันและชุมชน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Sasitorn Chaiprasitti¹, Pinpinut Wanichsaihong¹, Uthaiwan Kanchanakamol², Kanyarat Korwanich¹,
Piyantart Chatiket¹, Songvuth Tounggratanaphan¹, Tidawan Wiwacunoopakarn¹, Patcharawan Srisilapanan¹,
Wichai Wiwacunoopakarn¹, Atisak Chuengpattanawadee¹, Areerat Nirunsittirat¹

¹Department of Family and Community Dentistry, Faculty of Dentistry, Chiang Mai University,
Chiang Mai, Thailand

²Preventive Dentistry and Community Dentistry Department of Phayao University, Thailand

บทคัดย่อ

กระบวนการวิชาทันตกรรมชุมชนปฏิบัติเป็นกระบวนการวิชาที่มีลักษณะเฉพาะ คือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างอาจารย์มหาวิทยาลัยและทันตแพทย์ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และที่สำคัญเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้การทำงานกับชุมชน โดยสัมพันธ์กับแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพ อันก้าวพ้นไปจากความคุ้นเคยและประสบการณ์เดิมของทันตแพทย์ที่มีต้นทุนเพียงการดูแลช่องปาก งานวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่มีผลต่อแรงจูงใจของทันตแพทย์ดังกล่าว โดยทำการศึกษาในทันตแพทย์ที่เข้าร่วมในการจัดการเรียนการสอนในวิชาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง จำนวน 21 คน และครอบคลุมตั้งแต่ผู้ที่มีประสบการณ์ร่วมในการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนถึงปัจจุบัน การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาข้อมูลเอกสารร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกในผู้ที่ริเริ่มหลักสูตรในส่วนของมหาวิทยาลัยและทันตแพทย์ที่เข้าร่วมในการเตรียมการหลักสูตร จากนั้นทำการสนทนากลุ่มกับทันตแพทย์ที่คัดเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง ทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน 2556 รวมระยะเวลา 5 เดือน

จากการศึกษามีข้อค้นพบหลักที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

- 1) กระบวนการจัดการเรียนการสอนของฝ่ายอาจารย์มหาวิทยาลัยที่ยืดหยุ่นและใช้ความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการมีความสำคัญต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมจัดการเรียนรู้ของทันตแพทย์ในพื้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเริ่มต้น
- 2) แรงจูงใจส่วนบุคคลของทันตแพทย์ที่เลี้ยงที่เข้าร่วมในการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มาจากแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในหน้าที่การงาน หรือที่เรียกว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เช่น ความต้องการถ่ายทอดความคิดและความรู้ที่มาจากประสบการณ์ในการทำงาน และมีบางส่วนที่เป็นแรงจูงใจอันเกิดมาจากความรู้สึกผูกพัน หรือที่เรียกว่า แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ เช่น ความต้องการช่วยเหลือหรือตอบแทนสถาบันการศึกษาที่ตนสำเร็จมา
- 3) เงื่อนไขแวดล้อมที่ผลักดันแรงจูงใจส่วนบุคคลของทันตแพทย์มาสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดที่ต่อการรับนักศึกษาฝึกปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: กระบวนการวิชาทันตกรรมชุมชนปฏิบัติ ทันตแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชน ใฝ่เลี้ยง แรงจูงใจ

Abstract

The purposes of this qualitative study was to understand factors and conditions related to community dentists' motivation for involving in the Community Dentistry Practice Course. Twenty-one community dentists who have been participated in this course were purposively selected. The research was conducted between May to September 2013. Data was firstly collected by using In-depth interview in dentists and all academic personnel who had participated at the beginning of this practical course. Focus group discussion was then conducted with community dentists who have engaged as mentors in the course. The result was analyzed by using content and thematic analysis.

The study indicated 3 main findings:

- 1) Flexible management and good interpersonal relationships between community dentists and university lecturers are two crucial factors for reaching achievement, especially at the beginning,
- 2) Internal motivation for continuing participation in this course are mainly related to achievement motive of community dentists such as need to transfer their succeeded experiences working in community hospitals, and partly influenced by their affiliative motive, for example need to express their gratitude to the former lecturers and university,
- 3) Conditions related to achievement in launching out motivation are personal life conditions of mentor and community hospitals' policy.

Keywords: Community Dentistry Practice Course, community dentist, mentor, motivation